

Prima pagină > Legislație și jurisprudență > Legislația națională

Legislația națională

Irlanda

Această pagină vă prezintă informații despre sistemul juridic din Irlanda.

Ordinea juridică

1. Instrumente juridice/izvoare de drept

1.1. Surse naționale

Constituția Irlandei (în limba irlandeză, *Bunreacht na hÉireann*), care a intrat în vigoare la 29 decembrie 1937, este legea de bază sau fundamentală a statului. Aceasta stabilește instituțiile și aparatul de stat și prevede separarea celor trei puteri: executivă, legislativă și judecătorească. De asemenea, Constituția garantează drepturi fundamentale care au fost supuse interpretării și extinderii riguroase de către instanțe.

Legislația primară este alcătuită din legi adoptate de Parlament (*Oireachtas*), care este format din Președintele Irlandei, Camera Superioară (*Seanad Éireann*) și Camera Inferioară (*Dáil Éireann*). Legislația primară este împărțită în: acte normative de modificare a Constituției, care, pentru a intra în vigoare, trebuie să fie acceptate de cetățeni în cadrul unui referendum; acte normative generale de drept public, care au aplicabilitate generală; acte normative de drept privat, care vizează comportamentul unei anumite persoane fizice sau al unui grup de persoane fizice.

Legislația secundară este un mecanism prin care Parlamentul poate delega competențe legislative unui ministru din cadrul guvernului sau unei anumite autorități. Competența de a elabora legislație delegată trebuie să fie conferită în mod expres de legislația primară, iar exercitarea acestei competențe este reglementată de condiții stricte – principiile și politicile care urmează să fie puse în aplicare trebuie să fie menționate clar și neechivoc în actul normativ principal și trebuie să fie respectate cu strictețe de autoritatea care elaborează legislația secundară. Actele legislative reprezintă cea mai frecventă formă de legislație secundară, dar acestea pot lua și forma reglementărilor, a ordonanțelor, a normelor, a schemelor sau a statutelor.

În temeiul articolului 50 din Constituție, legile anterioare anului 1922 privind Irlanda (de exemplu, legile Parlamentului Regatului Unit) și măsurile adoptate de Statul Liber Irlandez (1922-1937) care nu sunt în concordanță cu Constituția rămân în vigoare. Multe dintre legile anterioare anului 1922 care nu mai aveau nicio relevanță pentru Irlanda au fost abrogate de legile din perioada 2005-2012 de revizuire a legislației.

Sistemul juridic din Irlanda este un sistem de *common law*, ceea ce înseamnă că jurisprudența reprezintă un izvor de drept important. În temeiul doctrinei precedentului judiciar (sau *stare decisis*), o instanță are obligația de a urma hotărârile luate în cauzele anterioare, în special hotărârile instanțelor superioare. Totuși, aceasta este o politică, nu o normă obligatorie care nu poate fi modificată. Acest corp de legi include norme, principii generale, canoane și precepte. Doctrina *stare decisis* stabilește o distincție între *ratio decidendi* – partea obligatorie a unei hotărâri, care trebuie urmată – și *obiter dictum* – observațiile formulate de un judecător într-o cauză cu privire la aspecte care au fost prezente, sau nemateriale, în cauza respectivă sau care au apărut într-o manieră în care nu necesită o hotărâre. *Obiter dictum* nu are caracter obligatoriu în cauzele viitoare, dar poate avea forță persuasivă.

1.2. Dreptul Uniunii Europene

Întrucât Irlanda este membră a Uniunii Europene (UE), dreptul Uniunii este o parte importantă a ordinii juridice interne a statului. Obligațiile pe care le implică apartenența la UE impun ca Constituția și alte legi naționale să fie subordonate dreptului Uniunii ori de câte ori este de competența Comunității. O modificare a Constituției a fost necesară pentru a autoriza statul să adere la UE și a evita conflictul dintre dispozițiile din Constituție și cele din dreptul Uniunii.

1.3. Surse internaționale

Irlanda a semnat multe acorduri și tratate internaționale și este membră a multor organizații internaționale. Constituția prevede că Irlanda acceptă ca principiile de drept internațional recunoscute general să reglementeze relațiile dintre state.

Irlanda este un stat dualist, iar pentru ca acordurile internaționale să aibă o capacitate juridică formală în cadrul statului, spre deosebire de relațiile dintre state, acestea trebuie să fie transpuse de Parlament în dreptul intern.

Irlanda a semnat Convenția europeană a drepturilor omului încă din 1953 și, de atunci, prin intermediul obligațiilor juridice internaționale care îi revin statului irlandez, cetățenii au putut să se bazeze pe dispozițiile acesteia în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Dispozițiile din Constituție (*Bunreacht na hÉireann*) au efect juridic intern în temeiul Legii din 2003 privind Convenția europeană a drepturilor omului, care a încorporat Convenția europeană a drepturilor omului în dreptul irlandez.

2. Alte izvoare

În absența unor norme juridice formale, pot fi citate lucrări științifice scrise fie de către avocat/procuror în timpul unei cauze, fie de către o instanță în hotărârea acesteia. Deși există o dezbatere cu privire la aplicarea sau nu a dreptului natural și a drepturilor naturale, iar influența acestora poate să fi scăzut în ultimii ani, instanțele s-au bazat pe acestea în interpretarea Constituției și în enumerarea drepturilor constituționale care nu sunt prevăzute în mod specific în textul acesteia.

3. Ierarhia izvoarelor juridice

În vârful sistemului juridic al Irlandei se află Constituția. Legislația, hotărârile de guvern, deciziile administrative și practica pot fi confruntate cu Constituția pentru a stabili conformitatea acestora.

Constituția prevede, totuși, că nu va anula nicio lege sau măsură care este impusă de apartenența la UE. Acest lucru este prevăzut la articolul 29.4.6 din Constituție (*Bunreacht na hÉireann*). Prin urmare, dreptul UE are precedență în raport cu toate legile naționale, inclusiv cu Constituția (*Bunreacht na hÉireann*). Având în vedere că dreptul UE prevede că metodele punerii sale în aplicare trebuie să fie stabilite de cerințe procedurale naționale, instrumentele de punere în aplicare a dreptului UE trebuie să fie în continuare în conformitate cu cerințele procedurale constituționale.

Legea din 2003 privind Convenția europeană a drepturilor omului le permite persoanelor fizice să se bazeze pe dispozițiile Convenției europene a drepturilor omului în fața instanțelor irlandeze. Convenția europeană a drepturilor omului a fost transpusă la nivel subconstituțional, iar Constituția își păstrează precedența. În temeiul acestei legi, instanțele au obligația de a interpreta și a aplica dispozițiile naționale, în măsura posibilului, în conformitate cu principiile din Convenția europeană a drepturilor omului. Dacă legislația internă nu este în conformitate cu Convenția europeană a drepturilor omului, se va emite o declarație de incompatibilitate.

Instanțele au hotărât că principiile dreptului internațional cutumiar fac parte din dreptul intern în temeiul articolului 29.3 din Constituție (*Bunreacht na hÉireann*), dar numai în măsura în care nu intră în conflict cu aceasta, cu legislația sau cu *common law*. Acordurile internaționale pot fi ratificate numai dacă sunt în conformitate cu Constituția (*Bunreacht na hÉireann*); în caz contrar, este necesar un referendum.

Legislația poate fi înlocuită cu o legislație ulterioară sau modificată de aceasta din urmă. Legislația secundară poate fi înlocuită de o legislație primară, precum și de competența de delegare a elaborării legislației secundare, însă legislația secundară nu poate înlocui legislația primară. Instanțele pot abroga o legislație pe motivul că este nulă în raport cu dispozițiile din Constituție (legislația ulterioară anului 1937) sau că este în neconcordanță cu aceasta (legislația anterioară anului 1937). Există prezumția potrivit căreia legislația ulterioară anului 1937 este în concordanță cu Constituția (*Bunreacht na hÉireann*). Hotărârile instanțelor pot fi înlocuite de acte legislative sau constituționale și de hotărâri ulterioare ale instanțelor de rang egal sau superior.

4. Intrarea în vigoare a instrumentelor supranaționale

Constituția, în forma sa inițială, nu era compatibilă cu dreptul Comunității Europene. De exemplu, aceasta prevedea ca Parlamentul să fie singurul organism legislativ din stat. Din acest motiv, în Constituție a fost introdusă o dispoziție potrivit căreia aceasta nu va anula nicio lege, niciun act sau măsură care este impus(ă) de apartenența la UE. Totuși, s-a hotărât ca, în cazul în care domeniul de aplicare și obiectivele se vor schimba, de exemplu, printr-un tratat nou, schimbarea să fie supusă unui referendum și, dacă este acceptată de cetățeni, să fie introdusă o dispoziție care să confirme faptul că statul poate ratifica un astfel de tratat.

Dacă dreptul UE impune transpunerea de către stat, aceasta este pusă în aplicare de legislația primară sau, mai frecvent, de un act normativ elaborat de guvern sau de un ministru din cadrul guvernului.

În conformitate cu Constituția, acordurile internaționale vor deveni parte din dreptul intern dacă Parlamentul stabilește acest lucru, de obicei printr-o lege. Un exemplu este Legea din 2003 privind Convenția europeană a drepturilor omului, prin care Convenția a fost transpusă în dreptul intern, rezultatul fiind faptul că persoanele fizice se pot baza pe dispozițiile acesteia în fața instanțelor interne.

5. Autoritățile competente să adopte norme de drept

Constituția prevede că Parlamentul, care este alcătuit din Camera Inferioară, Camera Superioară și Președinte, are „competența unică și exclusivă de legiferare pentru stat”, sub rezerva respectării obligațiilor care decurg din apartenența la Uniunea Europeană, astfel cum este prevăzut în Constituție. Legislația propusă sub forma unui proiect de act normativ trebuie să fie promulgată de Președinte pentru a intra în vigoare, iar dacă Președintele are îndoieli cu privire la constituționalitatea proiectului de act normativ propus, acesta poate convoca consiliul de stat și, dacă este necesar, poate înainta proiectul de act normativ Curții Supreme pentru stabilirea constituționalității în temeiul articolului 26 din Constituție (*Bunreacht na hÉireann*).

Astfel cum se menționează mai sus, Parlamentul poate delega competența de elaborare a legislației unui ministru din cadrul guvernului sau altei autorități, iar această competență este limitată de instrumentul de delegare. Directivele UE sunt puse în aplicare, de obicei, printr-un act normativ elaborat de un ministru. Competența de legiferare poate fi delegată unor diverse organisme, cum ar fi miniștrii din cadrul guvernului, consiliile legislative, organisme semistatale, organisme de reglementare, organisme de experți și autorități locale.

În temeiul Constituției, guvernul este responsabil pentru gestionarea relațiilor externe, acesta putând semna tratate și acorduri internaționale și putând deveni membru al organizațiilor internaționale sub rezerva cerințelor constituționale.

În temeiul sistemului de *common law*, precedentele din jurisprudență au forță juridică obligatorie.

6. Procesul de adoptare a normelor de drept

6.1. Constituția

Prima etapă pentru modificarea Constituției (*Bunreacht na hÉireann*), în temeiul articolului 46, constă în înaintarea unui proiect de lege către Camera Inferioară (*Dáil*). Acest proiect de lege trebuie să fie adoptat de ambele camere ale Parlamentului și trebuie să fie supus unui referendum pentru a fi acceptat sau respins de cetățeni. În temeiul articolului 47 alineatul (1), se va considera că propunerea este aprobată de cetățeni dacă majoritatea voturilor sunt exprimate în favoarea legiferării acesteia. Proiectul de lege trebuie să fie prezentat ca fiind „o lege de modificare a Constituției” și nu trebuie să includă nicio altă propunere. Dacă proiectul de lege este aprobat de cetățeni, Președintele trebuie să îl semneze, iar acesta „va fi promulgat în mod corespunzător de Președinte ca lege”.

În temeiul articolului 47 alineatul (2), o propunere supusă referendumului care nu urmează să modifice Constituția va fi respinsă în cazul în care majoritatea voturilor sunt împotriva propunerii, iar voturile împotriva propunerii sunt exprimate de cel puțin o treime dintre votanții înregistrați.

6.2. Procedura legislativă

Prima etapă în elaborarea și adoptarea legislației primare este, de obicei, introducerea unui proiect de lege în oricare dintre camerele din Parlament. Fiecare proiect de lege introdus în Camera Inferioară (*Dáil*) trebuie să fie trimis la Camera Superioară (*Seanad*) pentru a fi examinat, aceasta din urmă putând formula amendamente de care Camera Inferioară (*Dáil*) are obligația să țină seama. Totuși, dacă un proiect de lege este introdus în Camera Superioară (*Seanad*) și este ulterior modificat de Camera Inferioară (*Dáil*), se consideră că acesta a fost introdus de Camera Inferioară (*Dáil*) și trebuie să se reîntoarcă la Camera Superioară (*Seanad*) pentru a fi examinat.

Înainte ca proiectul de lege să fie promulgat, acesta trebuie să fie aprobat de ambele camere ale Parlamentului și trebuie să fie promulgat de Președinte. Pe parcursul procedurii legislative, un proiect de lege poate fi supus modificării în Camera Inferioară (*Dáil*) și în Camera Superioară (*Seanad*). Totuși, Constituția consolidează supremația Camerei Inferioare (*Dáil*) alese de cetățeni; articolul 23 din aceasta prevede că, în cazul în care Camera Superioară (*Seanad*) respinge sau modifică un proiect de lege contrar voinței Camerei Inferioare (*Dáil*), Camera Inferioară (*Dáil*) are dreptul de a adopta o rezoluție în termen de 180 de zile, care stabilește că proiectul de lege a fost adoptat de ambele camere. Camera Superioară (*Seanad*) are competența de a întârzia un proiect de lege timp de cel mult 90 de zile, dar nu are competența de a-l împiedica să devină lege sau de a-l modifica, cu excepția cazului în care are acordul Camerei Inferioare (*Dáil*).

Marea majoritate a proiectelor de lege sunt introduse în Camera Inferioară (*Dáil Éireann*) de către un ministru din cadrul guvernului.

Proiectele de lege din domeniul financiar (de exemplu, proiectele de lege care abordează impunerea, abrogarea, remiterea sau modificarea taxelor sau reglementarea impozitării și proiectele de lege care implică taxarea fondurilor publice) pot fi introduse și adoptate numai de Camera Inferioară (*Dáil Éireann*). Acest tip de proiect de lege este trimis Camerei Superioare (*Seanad*) pentru „recomandări”.

Ultima etapă din procedura legislativă este cea în care Președintele promulgă proiectul de lege. Președintele poate, în urma unei consultări cu Consiliul de Stat, să înainteze Curții Supreme un proiect de lege sau o anumită parte dintr-un proiect de lege pentru stabilirea constituționalității, în temeiul articolului 26. Imediat ce Curtea Supremă decide că proiectul de lege este constituțional, constituționalitatea acestuia nu mai poate fi contestată niciodată în instanță, iar Președintele are obligația de a-l promulga. Dacă se stabilește că proiectul de lege nu este constituțional, Președintele trebuie să refuze promulgarea acestuia.

6.3. Legislația secundară

În mod obișnuit, legea principală prevede că legislația delegată pe care o autorizează poate fi anulată sau aprobată de Parlament. Aceste dispoziții prevăd, în general, că instrumentele trebuie „prezentate” oricăreia dintre camerele Parlamentului sau ambelor camere ale acestuia, care le poate/pot anula în termenul prevăzut. Toată legislația secundară care pune în aplicare măsuri ale UE este supusă acestui mecanism de anulare. În urma legiferării, anumite acte normative trebuie să fie păstrate în biblioteci desemnate și un anunț privind legiferarea acestora trebuie să fie publicat în Monitorul Oficial al statului irlandez (*Iris Oifigiúil*).

6.4. Dreptul internațional

Guvernul poate semna tratate sau acorduri internaționale sau poate deveni membru al organizațiilor internaționale; totuși, s-a hotărât ca guvernul să nu poată face acest lucru dacă, în acest fel, ar îngredi competența exclusivă de legiferare care este conferită Parlamentului sau ar încălca în alt mod Constituția. Din acest motiv, instanțele au hotărât ca tratatele care modifică domeniul de aplicare și obiectivele Uniunii Europene să poată fi avizate de guvern, cu excepția cazului în care sunt acceptate de cetățeni în cadrul unui referendum constituțional.

7. Intrarea în vigoare a normelor naționale

Modificările aduse Constituției intră în vigoare după ce acestea au fost acceptate de cetățeni și după ce proiectul de lege care propune modificarea a fost semnat de Președinte.

Un proiect de lege devine lege la data la care este semnat de Președinte și va intra în vigoare la acea dată, cu excepția dispozițiilor contrare din legea respectivă. De obicei, Președintele nu semnează un proiect de lege mai devreme de a cincea zi sau mai târziu de a șaptea zi de la data la care i-a fost prezentat. O lege poate specifica data începând cu care urmează să intre în vigoare sau poate prevedea că un ministru poate emite un „ordin de intrare în vigoare” (în cazul legislației secundare) pentru intrarea în vigoare a legii sau a unei părți a legii. Președintele are obligația de a promulga un proiect de lege prin publicarea unui anunț în Monitorul Oficial, potrivit căruia acesta a devenit lege.

Legislația secundară va specifica data la care aceasta urmează să intre în vigoare.

În general, hotărârile instanțelor au efect începând cu data la care sunt pronunțate.

8. Mijloace de soluționare a conflictelor dintre izvoare juridice diferite

Instanțele sunt cele care trebuie să stabilească dacă există orice conflict între norme de drept sau izvoare juridice diferite.

Sub rezerva poziției superioare a dreptului Uniunii, Constituția este legea fundamentală a statului și are precedență în orice conflict cu alte legi. În conformitate cu articolul 34 din Constituție (*Bunreacht na hÉireann*), persoanele fizice pot contesta validitatea constituțională a legislației în fața Înaltei Curți. Împotriva unei astfel de hotărâri se poate face recurs la Curtea Supremă. De asemenea, persoanele fizice pot depune plângeri potrivit cărora drepturile lor constituționale au fost încălcate sau procedura constituțională a fost încălcată de acțiunile statului.

Se presupune că legislația elaborată după adoptarea Constituției din 1937 este în concordanță cu Constituția până la stabilirea contrariului.

Pot apărea circumstanțe în care dispozițiile Constituției (*Bunreacht na hÉireann*), în special dispozițiile cu privire la drepturile fundamentale, pot intra în conflict într-o anumită măsură. Instanțele au utilizat mai multe mecanisme pentru a lua hotărâri în aceste cauze, inclusiv interpretarea literală sau gramaticală, abordarea istorică, abordarea oportună sau armonioasă, doctrina proporționalității, abordarea bazată pe ierarhia drepturilor și abordarea bazată pe angajamentul față de dreptul natural și de drepturile naturale.

Au existat cazuri în care, ca urmare a unei decizii nepopulare privind constituționalitatea sau a unor interpretări formulate de instanțe, s-a organizat un referendum pentru modificarea Constituției (*Bunreacht na hÉireann*).

Dacă o persoană fizică susține că drepturile sale în temeiul Convenției europene a drepturilor omului au fost încălcate de legislație, aceasta poate solicita instanțelor emiterea unei declarații de incompatibilitate.

Dreptul Uniunii se bucură de imunitate constituțională, întrucât Constituția prevede că nicio lege sau măsură impusă de apartenența la UE nu poate fi invalidată. Mijloacele de punere în aplicare a unei astfel de legi sau de măsuri trebuie însă să respecte Constituția.

Pe lângă aspectele constituționale, validitatea legislației delegate va fi stabilită de conformitatea acesteia cu legea principală.

Mai multe informații privind sistemul juridic irlandez, legislația irlandeză și Constituția irlandeză pot fi găsite pe următoarele site-uri web:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the-tdoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>
- <http://www.bailii.org>

Ultima actualizare: 18/05/2022

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.